

**Een leerling met
een huidaandoening**
Informatie
en **advies voor**
leraren

Ziezon
landelijk netwerk ziek zijn & onderwijs

Een leerling met een huidaandoening

Informatie en advies voor leraren

Deze Ziezonbrochure geeft uitleg over huidaandoeningen bij kinderen, met daarbij speciale aandacht voor de mogelijke gevolgen op school. U krijgt adviezen om zo goed mogelijk te kunnen inspelen op de leerling met een huidaandoening. Specifiek aan de orde komen de huidaandoeningen eczeem en psoriasis.

► WAT IS ATOPISCH ECZEEM?

Atopie wil zeggen, dat er van een aangeboren aanleg tot allergie sprake is. Atopisch eczeem, ook wel constitutioneel eczeem, atopische dermatitis, neurodermatitis of neurodermitis genoemd, is een bij kinderen veel voorkomende ontsteking van de huid. Ongeveer 10% van de kinderen heeft er tijdens de kindereleeftijd kortere of langere tijd last van. De meest opvallende verschijnselen zijn roodheid en schilfering van de huid en vooral: jeuk! De aanleg voor eczeem is al bij de geboorte aanwezig en de huidafwijkingen manifesteren zich vaak in het eerste levensjaar. De ernst waarmee eczeem bij een kind zal optreden is echter niet alleen afhankelijk van aanleg: ook andere factoren zoals bijvoorbeeld voeding, huisstof en huidverzorging kunnen een rol spelen bij eczeemklachten. Bij atopisch eczeem is vaak sprake van allergie. (zie ook de ziezonbrochure over allergie)

Wat zijn de symptomen van eczeem?

Atopisch eczeem is een ongeneeslijke, zichtbare, niet-besmettelijke, chronische huidaandoening. Het is een ontsteking van de huid die gepaard gaat met roodheid, zwellingen, vochtblaasjes, vochtafscheiding ('natten'), kloofjes en korstjes. Het belangrijkste kenmerk is echter vooral de jeuk, die vaak heel hevig kan zijn. Zo hevig, dat men er 'gek' van wordt. De huid van mensen met eczeem is slecht in staat vocht vast te houden en men heeft dan ook vaak een (extreem) droge huid. Meestal treedt het eczeem op in het gezicht, de knieholten en elleboogsplooiën, maar het kan zich uitbreiden tot romp, nek, hand en been.

Wat is de oorzaak van eczeem?

Hoe eczeem precies ontstaat is nog niet helemaal duidelijk. Zeker is dat verschillende factoren een rol spelen, waarbij aanleg een hele belangrijke factor is. Eczeem komt veel vaker voor bij kinderen van ouders die er zelf mee bekend zijn. Vooral als beide ouders eczeem hebben is de kans dat hun kinderen ook eczeem krijgen erg groot. Wanneer andere 'atopische ziekten' zoals astma, in de familie voorkomen, is de kans op eczeem bij het kind ook verhoogd.

Wat is de behandeling van eczeem?

Atopisch eczeem is een aandoening die door erfelijke aanleg wordt veroorzaakt en kan daarom niet door behandeling genezen. Gelukkig groeien de meeste kinderen over het eczeem heen. De meerderheid van kinderen die op jonge leeftijd eczeemklachten hebben is er rond het begin van de puberteit van af. Hoewel eczeem niet genezen kan worden, zijn er wel behandelingen met medicijnen om de huidklachten te laten verminderen.

Medicijngebruik:

Zalf tegen de droge huid

De huisarts of dermatoloog zal altijd beginnen met een 'droge-huidzalf' voor te schrijven. Deze zalf bevat geen medicijnen maar zorgt ervoor dat de uitgedroogde huid weer soepel wordt en vocht gaat vasthouden. Zo komt de huid in een goede conditie en heeft het eczeem minder kans om uit te breken. Kinderen moeten deze zalven minstens

1 keer per dag smeren, maar bij voorkeur meerdere keren per dag of wanneer de huid weer droog aanvoelt.

Corticosteroiden

Deze hormoonzalf heeft twee goede effecten op het eczeem. In de eerste plaats wordt de ontsteking in de huid onderdrukt, zodat de roodheid en andere huidafwijkingen afnemen. In de tweede plaats zal de jeuk bij het onderdrukken van het eczeem ook afnemen. Hormoonzalven zijn erg effectief tegen eczeem, maar kunnen niet onbeperkt worden gesmeerd omdat het bij langdurig, onafgebroken gebruik de huid dun kan maken.

Antibiotica

Huid die door eczeem is aangedaan heeft een grote kans om met bacteriën geïnfecteerd te raken. Een licht geïnfecteerde huid kan worden behandeld door het tijdelijk met ontsmettende crème of antibioticazalf in te smeren. Tegenwoordig wordt ook steeds vaker baden met sterk verdund chloorwater geadviseerd, omdat ook hiermee bacteriën kunnen worden bestreden. Als de infectie uitgebreid is en natte plekken en puistjes ontstaan kan een kuur met antibiotica nodig zijn.

Antihistaminica

Met enige regelmaat krijgen kinderen antihistaminica voorgeschreven om de jeuk te bestrijden. De oudere, wat zwaardere antihistaminica hebben ook een wat sederend effect, waardoor slaperigheid als bijwerking optreedt; de wat modernere lichtere antihistaminica

hebben die bijwerking niet of in mindere mate. Vaak helpen antihistaminica goed of voor een deel. Er blijft echter in meer of mindere mate jeuk tijdens de nacht. De slaapkamer en/of het beddengoed is te warm of andere (onbekende) oorzaken spelen een rol. Een kind krijgt dan meestal sederende antihistaminica voor het slapen gaan. Het voordeel hiervan is dat het kind lekker doorslaapt maar ... het kind kan er ook nog suffig van zijn op school!

Dagbehandeling

Wanneer het eczeem hardnekkig en/of ernstig is of het dagelijks leven wordt dermate gehinderd door het eczeem kan de arts besluiten dat dagbehandeling is geïndiceerd. Een kind moet dan gedurende een aantal weken, 1 tot meerdere malen per week naar het ziekenhuis, wat kan leiden tot aanzienlijk schoolverzuim. De therapie bestaat uit baden met sterk verdund chloorwater en een zalfbehandeling. Ouders en kind wordt onderricht gegeven over smeerschema's ed. Maar de instructie is vooral gericht op het omgaan met zalven en het zelf leren inschatten van wat nodig is. Opname in het ziekenhuis komt eigenlijk bijna niet meer voor.

Systemische medicatie

Soms is het eczeem ondanks al deze maatregelen toch niet onder controle te krijgen. In dat geval moet een kind soms zware medicijnen slikken, die het immuunsysteem onderdrukken en daardoor ook het eczeem. Hierbij moet het kind in de beginfase regelmatig naar het ziekenhuis voor bloedcontroles en huidcontroles. Deze medicijnen moeten

soms maanden tot langer dan een jaar worden gebruikt om het eczeem tot rust te krijgen.

Patiëntenvereniging

www.vmce.nl (Vereniging voor mensen met een constitutioneel eczeem)

► WAT IS PSORIASIS?

Psoriasis is een veel voorkomende niet-besmettelijke huidaandoening met rode en schilferende plekken, vooral op de ellebogen, de knieën en het behaarde hoofd, maar het kan overal op het lichaam voorkomen. Ook de nagels kunnen meedoen, waarbij de nagels kunnen loslaten, geel verkleuren of brokkelig worden. Psoriasis kan zich ook uiten in de gewrichten met reumatische klachten, wat kinderen natuurlijk behoorlijk kan belemmeren. Bij het ontstaan speelt erfelijke aanleg een belangrijke rol. Daarnaast kunnen andere factoren, zoals infecties, beschadiging van de huid en medicijnen de ontwikkeling van psoriasis beïnvloeden. Psoriasis kan door behandeling aanzienlijk verbeteren, maar geen enkele therapie kan de huidziekte definitief genezen.

Psoriasis komt zowel voor bij jong als oud. Het is een chronische huidziekte en 2 tot 3% van de Nederlanders heeft er last van. Het is niet exact bekend hoeveel kinderen psoriasis hebben. Feit is dat psoriasis een vervelende aandoening is.

Psoriasis guttata

Deze vorm van psoriasis komt vaak voor bij kinderen. Er ontstaan dan vrij plotseling kleine (druppelgrote) plekjes over het hele lichaam. Ook jeuk en schilfering behoren tot de symptomen. Bij kleine kinderen wordt psoriasis guttata soms verward met eczeem of een kinderziekte zoals waterpokken. Psoriasis guttata kan uitgelokt worden door een streptokokkeninfectie, zoals bij een zware keelontsteking of ontstoken amandelen. Meestal gaat het na drie tot vier maanden weg, nadat de (keel)ontsteking behandeld is. Helaas gaat bij een deel van de kinderen deze vorm van psoriasis over in psoriasis vulgaris.

Psoriasis vulgaris

Dit is de meest voorkomende psoriasis soort bij volwassenen en kinderen. Bij deze vorm is er sprake van grotere psoriasis plekken op de huid. Jeuk is vaak ook een van de symptomen van psoriasis. Helaas is het zo wanneer men de psoriasisplekken stuk krabt, er nieuwe plekken kunnen ontstaan.

Wat is de behandeling van psoriasis?

De behandeling van psoriasis bestaat in eerste instantie, net als bij atopisch eczeem, uit het smeren van zalven. Hiervoor kunnen verschillende zalven, zoals corticosteroïde zalven, zalven met synthetische vitamine D3-analogen of teerzalven worden gebruikt. Vaak worden verschillende zalven met elkaar gecombineerd. Hierdoor moeten kinderen met psoriasis meestal de huid dagelijks 2 keer per dag insmeren,

wat vaak als belastend ervaren wordt door kinderen en ouders. Omdat er vaak ook plekken op het behaarde hoofd zitten moeten ook deze met lotions behandeld worden. Dit kan tijdens deze behandeling leiden tot een vette hoofdhuid en vet haar, wat kinderen natuurlijk niet leuk vinden. Het kan voorkomen dat deze zalftherapieën onvoldoende aanslaan en dat er behandeld moet worden met Ditranol. Dit is een zalf die na aanbrengen op de huid na 15 minuten weer moet worden afgespoeld. Omdat het verkeerd gebruik van Ditranol zalf kan leiden tot verbranding van de huid wordt deze therapie meestal gedaan op een dermatologische dagbehandeling. Hierbij wordt geprobeerd om ouders en kind ook te leren hoe de behandeling thuis uit te voeren, om het schoolverzuim zo veel mogelijk te beperken. Bij de opstartfase van deze zalftherapie zal echter frequent bezoek aan het ziekenhuis wel nodig zijn. Soms is de psoriasis echter te uitgebreid en actief voor alleen zalftherapie. Dan wordt het kind behandeld met orale medicatie, waarbij regelmatig bloedonderzoek verricht moet worden. Deze medicijnen moeten vaak maanden lang worden gebruikt. Een enkele keer worden kinderen ook behandeld met lichttherapie; hierbij wordt de huid 2 tot 3 maal per week in het ziekenhuis blootgesteld aan een langzaam ophogende dosis van UV straling. Een lichttherapie behandeling duurt meestal 2 tot 4 maanden.

Ondanks de huidaandoening is het belangrijk dat het kind zoveel mogelijk naar school gaat. Soms is de conditie kort na diagnose niet goed genoeg om naar school te gaan. Het

is belangrijk om de leraren uit te leggen wat er aan de hand is en leerstof voor thuis te vragen om zoveel mogelijk te voorkomen dat er een achterstand ontstaat.

Patiëntenvereniging

www.psoriasisvereniging.nl

▶ GEVOLGEN VAN EEN HUIDAANDOENING VOOR HET ONDERWIJS

Elke chronische (huid)aandoening heeft een grote invloed op het leven van een kind én dat van zijn ouders. Het regelmatig optredend gebrek aan nachtrust van eczeempatiënten kan leiden tot verminderde aandacht en leerprestaties op school. Bovendien schamen kinderen zich vaak voor de huidplekken en niet zelden worden zij er op school mee gepest of worden ouders door andere ouders hierop aangesproken.

Verzuim

Het schoolverzuim van een leerling met een huidaandoening varieert van weinig tot wisselend. Het komt met enige regelmaat voor dat het kind slecht heeft geslapen, te moe is om naar school te gaan of te laat op school komt. Ook zal een kind wat een dagbehandelings-traject volgt vaak te laat komen vanwege ziekenhuisbezoek.

Bij de wat oudere leerlingen kan sprake zijn van internaliserende problematiek. Somberheid, depressieve

gevoelens en een laag zelfbeeld spelen dan vaak een rol. Ook dit kan er toe leiden dat er vaker schoolverzuim is.

Besmettingsgevaar

Bij kinderen met eczeem en psoriasis is er absoluut geen sprake van besmettingsgevaar. Het is van belang dat andere ouders, de klasgenoten en de kinderen zelf hier goed van op de hoogte zijn. Het is aannemelijk dat vanwege de heftige uitingsvorm men vaak het tegenovergestelde denkt!

Invloed van symptomen op school

Kinderen met eczeem hebben vaak veel jeuk met name als de behandeling nog niet (helemaal) onder controle is. Dit kan kinderen erg onrustig (druk, wiebelig) maken. De medicatie tegen de jeuk kan er ook voor zorgen dat de kinderen moeite hebben om zich te concentreren en soms kunnen ze zich extra slaperig voelen.

Zijn er medische handelingen nodig op school?

Bij ernstig eczeem moet meestal verschillende keren per dag de huid ingesmeerd worden. Het is fijn wanneer de leraar de leerling helpt herinneren op de daartoe voorgeschreven tijdstippen. Bij jonge kinderen is het soms gewenst om te helpen met het insmeren zelf. Ouders zullen hier uiteraard in dat geval om vragen. Wanneer dit vanwege de ernst niet mogelijk is kan overwogen worden om gebruik te maken van de hulp van de thuiszorg. Soms vragen ouders de school om verantwoordelijkheid te dragen voor dit medicijngebruik onder schooltijd. Wanneer uw school geconfronteerd wordt met de vraag om medicijnen te geven aan een leerling is

het belangrijk om de praktische en juridische consequenties van een dergelijk verzoek te kennen. U kunt dan een verantwoord besluit nemen. Op de Ziezon website vindt u hier meer informatie over (kijk onder leraren).

Waarmee moet je rekening houden op sociaal-emotioneel vlak?

Kinderen met huidaandoeningen kunnen zich onzeker voelen over hun uiterlijk wat kan maken dat ze minder zelfvertrouwen hebben en een laag zelfbeeld. Soms worden kinderen gepest op school of in de buurt en kunnen ze moeilijk aansluiting vinden met andere kinderen. Belangrijk is dat hun omgeving ook weet dat de ziekte niet besmettelijk is.

Welke veranderingen zijn er op cognitief gebied?

Door de eventuele concentratieproblemen en onrust, is het mogelijk dat een kind lager presteert dan hij zou kunnen. Soms mist een kind veel school door ziekenhuisbezoeken waardoor een kind achter gaat lopen met de leerstof ten opzichte van de klasgenoten.

► ADVIEZEN VOOR OP SCHOOL

- Voorkom een droge huid.
- Laat bij gymles en andere fysieke inspanningen zo ventilerend mogelijke kleding dragen.
- Katoenen kleding heeft de voorkeur i.p.v. wollen of synthetische kleding. Soms is het verstandig de huid te

bedekken (bijvoorbeeld bij de mogelijkheid in aanraking te komen met scherpe stoffen of vies te worden zoals schilderen, tuinwerk en lijm).

- Voorkom transpiratie door te warme kleding of een te warm klaslokaal. Houd eventueel rekening met de plaats van de leerling in de klas (bv niet te dicht bij de verwarming of bij stoffige gebieden).
- Overweeg steeds of beschermende kleding (handschoenen) wenselijk is.
- Douchen moet met matig lauw water, zo snel mogelijk na transpiratie. Ook moet het kind ruimte krijgen (lettelijk en figuurlijk) om zich aansluitend aan het douchen in te kunnen smeren met een vette zalf.
- Zwemmen mag (in overleg met ouders), waarbij het vaak wenselijk is om voorafgaand aan het zwemmen de huid te beschermen met een vette zalf.
- Laat het kind na het zwemmen goed lauw afspoelen en denk of geef voldoende gelegenheid voor de benodigde huidverzorging daarna.
- Transpiratie, maar ook in de zon staan kan tot uitdroging van de huid en irritatie leiden, waardoor jeuk en krabben ontstaat.
- De optimale luchtvochtigheid in de lokalen is 50-60%. Voorkom dat het lokaal zo warm is dat de leerling gaat transpireren.
- Houd de omgeving prikkelarm: geen rook, dieren of sterk geurende planten of bloemen; geen echte kerstboom; gladde vloerbedekking; stofvrij.

- Houd er rekening mee dat in periodes van heftige emoties huidklachten kunnen toenemen. Denk aan toenemende stress bijvoorbeeld in tijden van sinterklaas, kerst, verjaardag, toetsen, etc.
- Overleg met de ouders over het gebruik van zalf, olie en het omgaan met jeuk.
- Probeer een krabbend kind af te leiden; verbied het krabben niet. Bij oudere kinderen kan het nuttig zijn om ze op hun krabgedrag te attenderen omdat dit soms onbewust gaat; hiermee help je om de jeuk-krab cyclus te doorbreken.
- Vermijd contact met allergenen. Weet waarvoor dit kind overgevoelig is – voorzover dat bekend is. Denk vooral aan bepaalde voedingsmiddelen of aan bepaalde stoffen in handzeppen.
- Ga na of het kind medicatie heeft of een dieet gebruikt.
- Geef uitleg aan de klas; eventueel door het kind zelf bijv. via spreekbeurt.
- Houd er rekening mee, dat het kind veel last van jeuk kan hebben en daardoor een hyperactieve en ongeconcentreerde indruk kan maken.
- En vooral ook: Heb de nodige aandacht voor de psychosociale aspecten: onzekerheid, eenzaamheid, schaamte. Vooral wanneer klasgenoten afwijzend of afkeurend reageren.

Aanpassingen op school

Als er eventueel aanpassingen op school- en in het onderwijsprogramma nodig zijn, kunt u voor advies terecht bij een consulent onderwijsondersteuning zieke leerlingen, verbonden aan een onderwijsadviesbureau of een educatieve voorziening van een academisch ziekenhuis. Voor namen en locaties kijkt u op: <http://www.ziezon.nl/googlemap/>

Welke rol speelt de consulent onderwijsondersteuning zieke leerlingen?

De consulent onderwijsondersteuning zieke leerlingen voorziet in informatie over het ziektebeeld en denkt met de leraar mee over verschillende aanpassingen. Zij kunnen ook het samenwerkingsverband adviseren over de schoolloopbaan van de leerling.

Welke ondersteuning bieden samenwerkingsverbanden?

Dit zal per samenwerkingsverband verschillen. Soms is het echter erg fijn wanneer leerlingen in de gelegenheid worden gesteld om inhaallessen of bijlessen vanwege het gemiste aanbod te krijgen. Het samenwerkingsverband kan in dat geval zo'n voorziening ondersteunen.

► BRONNEN EN INFORMATIEVE WEBSITES

Voor meer informatie over aanpassingen op school kunt u kijken onder "leraren" op www.ziezon.nl

www.vmce.nl (Vereniging voor mensen met een constitutioneel eczeem)

Uitgaven van de VMCE: "constitutioneel eczeem bij kinderen; 'omgaan met jeuk'; 'indifferentie therapie

www.huidfonds.nl

www.psoriasisvereniging.nl

Colofon

Deze brochure is een uitgave van Ziezon: januari 2016
Ziezon is het landelijk netwerk van consultants
onderwijsondersteuning zieke leerlingen.

Auteur:

Carla Hendriks Hoofd Educatieve Voorziening AMC/VUMC
Mail: c.j.hendriks@amc.nl Tel: 020- 5668952

Met medewerking van:

Dr. Pina Middelkamp Hup, Huidarts AMC

Drs.C.J.Kuiper, Gz-psycholoog, psycho-sociale afdeling
Emma KinderZiekenhuis

Eddy Dirkmaat Consultant Onderwijsondersteuning zieke
leerlingen ABC

Mail: edirkmaat@hetabc.nl Tel: 06 316 315 33

Ziezon

landelijk netwerk ziek zijn & onderwijs

www.ziezon.nl